

Noorman-den Uyl

dat het zwijgen van de fractie niet betekent dat u het volledig eens bent met de nota van het kabinet. Kunt u een of twee van de belangrijkste punten van kritiek noemen – dat moet in dit stadium met gemak kunnen – waar het kabinet volgens u een richting ingaat die u minder aanspreekt en waar u die in een andere richting zou willen buigen? Dan weten wij iets meer. Deze discussie wordt toch gevoerd tussen een beperkt aantal mensen, uitgaande van het regeerakkoord.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Ik meen dat de discussie op dit moment breed wordt gevoerd en niet tussen een beperkt aantal mensen. Ik wijs even op de eerdere verzuchting van mevrouw Bijleveld dat het debat zo belangrijk is bij grote maatschappelijke veranderingen. Dat debat hebben wij nu. U vraagt mij: hoeveel wil je alsjeblieft voor je beurt zeggen om dat debat fantastisch te laten lopen? Wij hebben grote waardering voor het kabinet en voor de discussienota. Het zal u niet verbazen dat wij van mening zijn dat de nota in grote lijnen een goede richting ingaat die in voldoende mate aansluit op het regeerakkoord. Binnen die discussie-nota zitten vraagpunten en zelfs scenario's, die moeten worden ingevuld. Over onze positie daarbij laat ik mij nu niet uit, want daarmee blokkeer ik de discussie of duw ik haar een bepaalde richting op. In deze fase moet er alle ruimte zijn om over alle opties te discussiëren. De heer Rosenmöller hoeft niet bang te zijn dat de PvdA bij de discussie over de vormgeving van de toeleiding naar de arbeidsmarkt aan de kant zal blijven staan. Wij hebben afgesproken dat wij hierover in februari, maart zullen spreken en daar wil ik mij aan houden. Overigens voel ik persoonlijk sterk de verleiding om er nu al op in te gaan. Ik zou graag nog een halfuur over dit onderwerp doorspreken, maar dan krijg ik mot met de voorzitter.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Ik ben blij dat de discussie-nota er is en heb er samen met mevrouw Verburg een aantal ijkpunten bij geformuleerd. Stel dat de discussie in het veld iets moois met draagvlak oplevert, dat echter afwijkt van het regeerakkoord. Is mevrouw Noorman dan bereid om dat over te nemen?

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Dat hangt er helemaal vanaf. Gaat het bijvoorbeeld om aspecten die bij het regeerakkoord bedacht zijn? Wij moeten er niet al te mistig over doen. Het gaat in de hele discussie om de vraag op welke wijze mensen zo snel mogelijk terugkomen op de arbeidsmarkt. Het gaat erom dat mensen niet van hot naar her worden gestuurd. Het gaat erom dat mensen zo effectief mogelijk worden geholpen. Het gaat erom op welke wijze de partijen erbij betrokken zijn. Het gaat erom hoe onafhankelijk de beoordelingen van de claim en de gezondheid zijn. Dat zijn ijkpunten waarlangs wij het plan zullen leggen. Het zijn allemaal uitgangspunten die in het regeerakkoord zijn terug te vinden.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Als er iets moois uitkomt, bent u dus bereid om af te wijken van het regeerakkoord.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): U krijgt geen blanco cheque van mij. Tijdens het debat zal ik het bedrag op de cheque graag invullen.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt van 13.25 uur tot 14.10 uur geschorst.

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Op verzoek van de commissie stel ik voor, het VAO inzake wateroverlast van de agenda af te voeren.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, dinsdag bij het begin van de vergadering te behandelen:

- het wetsvoorstel Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 1997 (slotwet) (26072);
- de Financiële verantwoording van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over het jaar 1997 (26025-10);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 1997 (slotwet) (26073);
- de Financiële verantwoording van het Fonds structuurversterking over het jaar 1997 (26025-11);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (XII) voor het jaar 1997 (slotwet) (26081);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Infrastructuurfonds voor het jaar 1997 (slotwet) (26082);
- de Financiële verantwoording van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat over 1997 (26025-14);
- de Financiële verantwoording van het Infrastructuurfonds over het jaar 1997 (26025-15);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin (II) voor het jaar 1997 (slotwet) (26091);
- de Financiële verantwoording van de Hoge Colleges van Staat en het Kabinet van de Koningin over het jaar 1997 (26025-19);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Kabinet voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken (IV) voor het jaar 1997 (slotwet) (26092);
- de Financiële verantwoording van het Kabinet voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken over het jaar 1997 (26025-20);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 1997 (slotwet) (26093);
- de Financiële verantwoording van het ministerie van Buitenlandse Zaken over het jaar 1997 (26025-21);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het

Voorzitter

jaar 1997 (slotwet) (26098);
- de Financiële verantwoording van het ministerie van Economische Zaken over het jaar 1997 (26025-26);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (XIV) voor het jaar 1997 (slotwet) (26099);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Landbouw-Egalisatiefonds, Afdeling A, voor het jaar 1997 (slotwet) (26101);
- de Financiële verantwoording van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij over het jaar 1997 (26025-28);
- de Financiële verantwoording van het Landbouw-Egalisatiefonds, Afdeling A, over het jaar 1997 (26025-27);
- de Financiële verantwoording van het Rijk over het jaar 1997 (26025-17).

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 1999 (26200-XV);**

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Spaarfonds AOW voor het jaar 1999 (26200-F).**

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks):
Mevrouw de voorzitter! Er lijkt sprake van een ware cultuurbreuk op het departement van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het politieke dier Ad Melkert heeft plaatsgemaakt voor de meer regenteske bestuurder Klaas de Vries. Het dynamische duo Melkert/De Grave heeft plaatsgemaakt voor het wat statische, soms onwennig om zich heen kijkende trio De Vries/Hoogervorst/Verstand. Sociale Zaken en Werkgelegenheid was tot voor kort hét sociaal-democratisch bolwerk – en de tegenhanger van Financiën – maar

tot nu toe hebben wij daar weinig van vernomen. In het publieke en het politieke debat zijn deze bewindslieden tot op dit moment nagenoeg onzichtbaar. Naast degelijkheid gaat het ook om passie voor het agenderen van thema's. Het gaat om politieke strijd voor een sociale koers en dat is onverminderd nodig naar het oordeel van mijn fractie. Verzachtende omstandigheid is misschien dat de bewindslieden net zijn aangetreden. Ook dan geldt echter dat de eerste klap of misschien het ontbreken daarvan een daalder waard is. Wij zullen de bewindslieden de komende periode uitdagen om meer passie te tonen voor een socialer Nederland in een socialer Europa. Wij zullen de bewindslieden stimuleren in dat kader maatregelen te nemen.

Voorzitter! Wij zullen het beleid aan de hand van vijf criteria beoordelen:

1. de armoedebestrijding;
2. de ontwikkeling van de werkgelegenheid in kwalitatieve zin – arbeidsomstandigheden en duurzaamheid – en natuurlijk in kwantitatieve zin; dit beleid moet gericht zijn op degenen met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt, zoals migranten, mensen met een arbeidshandicap en langdurig werklozen;
3. het inkomensbeleid, waarbij de vraag denivellering of nivellering centraal staat;
4. het publieke karakter van ons systeem van sociale zekerheid en van de uitvoering daarvan;
5. de vraag op welke wijze arbeid, zorg en de overige wensen en verantwoordelijkheden van mensen in de samenleving beter verdeeld worden.

Mevrouw de voorzitter! Hoe zit het met de hartstocht, maar ook met de politieke bereidheid van deze bewindslieden de strijd tegen de armoede te intensiveren? In Nederland bevinden zich 230.000 huishoudens onder en 650.000 huishoudens op of rond het sociaal minimum. Ongeveer 10% van de kinderen leeft in een gezin met een inkomen op of rond het sociaal minimum.

Afgelopen donderdag bij de sociale conferentie of liever gezegd bij de vakbondsconferentie op straat, stond ik drie meter achter de minister bij de overhandiging van 100.000 handtekeningen gericht op een hoger sociaal minimum.

Omringd door vakbondsmensen voelde hij zich niet direct als een vis in het water, kreeg ik het idee. Maar goed, dat is nog tot daaraan toe. In een interview in het blad van diezelfde vakbondsmensen – FNV Magazine – dat al weer iets langer geleden verscheen, gaf de minister vooral aan wat hij niet wilde. Hij wilde geen verhoging van het sociaal minimum en hij wilde ook geen verhoging voor specifieke groepen van dat minimum. De minister komt dan met het klassieke bezwaar: een hoger sociaal minimum verhoogt de loonkosten aan de onderkant; dat kost banen en werkt dus averechts.

Mevrouw de voorzitter! Met ons verkiezingsprogramma maar ook met de doorrekening van onze tegenbegroting die is gepresenteerd op Prinsjesdag, is die redenering overtuigend doorbroken. Ik herhaal ons voorstel hier voor diegenen die daar, ook tegen de achtergrond van datgene wat de coalitie vorige week heeft gepresenteerd, nog aan mochten twijfelen. Ik herhaal ons voorstel om het sociaal minimum volgend jaar met 2% te verhogen in combinatie met gerichte lastenverlichting aan de onderkant voor werkgevers en werknemers. Doorrekening van het Centraal planbureau leert dat je in 1999 met dat plan 4000 extra banen creëert en op de langere termijn 50.000 extra banen. Ik zeg dit vooral in de richting van collega Van Zijl die onze opvatting daaromtrent vroeg. Hij vroeg of die verhoging niet ook een worsteling onzerzijds is. Ik vraag de minister om serieus en inhoudelijk te reageren op onze stelling dat het verhogen van het sociaal minimum in combinatie met gerichte lastenverlichting niet alleen sociaal wenselijk maar ook economisch mogelijk is. Het is dus een uitdaging.

Het debat over de hoogte van het sociaal minimum zou een nieuwe impuls kunnen krijgen op het moment dat daar door de partijen in het veld en de sociale partners over gesproken wordt. Ook tegen de achtergrond van de debatten die ik daarover met de minister-president heb gevoerd, wil ik pleiten voor een adviesaanvraag op zeer korte termijn aan de Sociaal-economische raad over de vraag hoe het zit met het huidige sociaal minimum en de hoogte van het wettelijk minimumloon, ook in relatie tot de noodzakelijke kosten van bestaan. Over dat laatste heeft mevrouw Bijleveld